

Omkostnings- vurdering af Familierrådslagning

Oktober 2016

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Forfatter: Center for Data, Analyse og Metode
Udgivet 15-11-2016

Download eller se sti til rapporten på www.socialstyrelsen.dk.
Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Kort om metoden	5
Input og antagelser	6
<i>Kilder</i>	6
<i>Scenaripecifikation</i>	6
<i>Omkostningskomponenterne</i>	6
Resultater	9
Bilag A: Modellen for omkostningsvurderinger	11

Indledning

Socialstyrelsens mål er at arbejde videns- og evidensbaseret. Vi har derfor fokus på at udvikle og implementere indsatser, der er veldokumenterede og baseret på viden om målgruppe, metode, implementering, effekter og økonomi.

Viden om økonomi indebærer optimalt set to elementer: Et estimat for omkostninger forbundet med indsatsen og et estimat for de forventede nettogevinster, der følger af indsatsens formodede effekt. I denne rapport præsenteres **omkostningsvurderingen af Familierådslagning**. Vurderingen er lavet med Socialstyrelsens model til omkostningsvurderinger. Denne beskrives kort i bilag A. For yderligere uddybning henvises til Socialstyrelsens Quickguide til vurdering af omkostninger ved sociale indsatser og metoder¹.

Omkostningerne beregnes som de gennemsnitlige omkostninger pr. deltagerforløb i et specificeret scenarie. Resultatet af omkostningsvurderingen vil være et andet, hvis forholdene i scenariet ændres.

En samlet omkostningsvurdering består af et kvantitativt estimat sammen med en kvalitativ beskrivelse af de omkostningselementer, der ikke kan kvantificeres og/eller værdisættes. Begge dele behandles ligeværdigt i den samlede omkostningsvurdering.

¹ <http://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/socialstyrelsens-viden/quickguide-til-omkostningsvurderinger.pdf>

Kort om metoden

Tanken bag familierådslagning er, at det udvidede netværk omkring et barn eller den unge har unikke kundskaber, erfaringer og ressourcer, som er gavnlige for beslutningsprocessen. Det kan variere fra barn til barn, hvem der indgår i det udvidede netværk. Det er således ikke nødvendigvis biologiske bånd og geografisk nærhed, der bestemmer, hvem der ses som en del af et barns netværk.

En *initiativtager* inviterer personer, der kender barnet og holder af det. Det kan fx være nære slægtninge, naboer og gode venner af familien.

Familien får hjælp af en *samordner*, som ikke arbejder i socialforvaltningen. Samordneren har til opgave at hjælpe familien med at planlægge og gennemføre familierådslagningen og sørge for, at hver enkelt deltager bidrager positivt til processen.

I selve rådslagningen får den udvidede familie, dvs. barnet og forældre samt deres netværk, en række informationer fra socialforvaltningen og/eller andre offentlige informanter og skal herefter have mulighed for at drøfte mulige løsninger, uden at der er offentlige medarbejdere til stede. Det er således en central værdi i metoden at bidrage til øget myndiggørelse ved at anerkende, at familien og dens netværk selv kan være med til at definere og beslutte hvilken støtte, den har behov for.

Familiens drøftelser skal føre til en handleplan, der så konkret som muligt beskriver, hvad der kan gøre barnets livssituation bedre, og hvem der har ansvar for at iværksætte denne støtte. Ved at familien får mulighed for at lave en plan for barnets fremtid, bliver beslutningsprocessen mere åben og flere får lov at spille en aktiv part.

Input og antagelser

Kilder

Omkostningsvurderingen er lavet på baggrund af de tilgængelige informationer om metoden, som kan findes her:

- <http://vidensportal.dk/temaer/styring-og-sagsbehandling/indsatser/familieradslagning>
- <http://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/sagsbehandling-born-og-unge/netvaerksinddragende-metoder/hvad-er-familieradslagning>

Der har dog vist sig et behov for at supplere de tilgængelige oplysninger for at kunne lave en så fuldstændig omkostningsvurdering som muligt. Derfor har Socialstyrelsens interne fagpersoner bistået med yderligere oplysninger, ligesom seminarer.dk, der uddanner i metoden, og Esbjerg Kommune, der anvender metoden, har bidraget med viden. Oplysningerne er indsamlet i 2016 og de nævnte priser er de gældende i 2016.

Scenariet specifikation

Omkostningsvurderingen er lavet på baggrund af et scenarie, hvor der er taget udgangspunkt i Esbjerg kommune. Esbjerg kommune har en målsætning om 120 rådslagninger pr. år. Der beregnes derfor omkostninger ved at opstarte og drifte Familierådslagning, når det antages, at der er 120 rådslagninger pr. år. Hver familie har 3 rådslagninger; en første rådslagning samt to opfølgende rådslagninger. Med 120 rådslagninger pr. år betyder det, at 40 familier får familierådslagning pr. år. Det antages, at initiativtagerne, som det er tilfældet i Esbjerg, er ansat i kommunens myndighedsdel. De arbejder hver med 1 barn/familie ad gangen og gennemfører mindst 1 en rådslagning om året. Initiativtagerne arbejder altså ikke nødvendigvis fuld tid med Familierådslagning. I beregningen beregnes derfor omkostningen ved det faktiske timeforbrug til metoden. Beregningen er derfor en bruttoberegning og modregner ikke de ressourcer, som bruges i den eksisterende indsats, som Familierådslagning evt. erstatter.

Det antages, at samordnere hyres ind på freelance-basis. Kommunen afholder derfor ikke omkostninger til uddannelse af samordnere. En samordner kan arbejde med max 8-10 familier ad gangen, mange har dog kun ca. 2.

Der er ingen team-organisering, da det giver den mest fleksible mulighed for at lave gode match mellem initiativtagere og familier.

Omkostningskomponenterne

Forberedelse

"Forberedelse" omfatter tidsforbrug og aktiviteter, som skal afholdes, inden indsatsen kan påbegyndes. Forberedelsen består af to aktiviteter, som kræver et tidsforbrug for kommunale ledere:

- 1) Seminarer.dk, som leverer uddannelsen i metoden, afholder telefoninterview med relevante ledere i kommunen, der overvejer at implementere Familierådslagning
- 2) Der afholdes 1-2 indledende dage med lederne.

Dette gøres for at sikre sig, at kommunen har det organisatoriske setup og er klar til at implementere metoden.

Uddannelse

I beregningen af ressourcer til uddannelse tages der udgangspunkt i de priser, som gælder for de kommuner, der i 2015-2018 deltager i Socialstyrelsens projekt om udbredelse af netværksinddragende metoder. Seminarer.dk leverer via Børnekataloget uddannelsen i metoden til de deltagende projektkommuner. Uddannelsen indbefatter:

Uddannelse af initiativtagere: Uddannelsen varer op til 4 dage. Kommunen kan vælge kun at uddanne initiativtagerne i familierådslagning eller at kombinere uddannelsesforløbet, så der undervises 2 dage i familierådslagning og 2 dage i Signs of Safety eller Inddragende Netværksmøder. I beregningen er det antaget, at initiativtagerne er på 4 hele dages kursus i Familierådslagning. Omkostningerne til dette består ud over kursusafgiften af timeforbruget til uddannelse samt evt. omkostninger til lokaler og forplejning, som lægges på som 20% overhead på lønnen (vi medregner løn til medarbejdere, mens de er på uddannelse). Selve uddannelsen betales af Socialstyrelsen for de kommuner, der deltager i projektet, og hver kommune kan sende op til 40 ansatte på praksiskursus. Socialstyrelsen betaler seminarer.dk 138.750 kr. inkl. moms for et praksiskursus. Efter uddannelsen er gennemført, afholdes der 2 halve implementeringsdage i kommunen.

Uddannelse af samordnere. Typisk er uddannelsen af samordnere ikke en kommunal udgift, i hvert fald ikke for kommuner, der netop er gået i gang med familierådslagning. Samordneren ansættes typisk som freelancer og er ved ansættelsestidspunktet uddannet i metoden. Samordneren købes ofte gennem underviserne eller hos andre kommuner, som har ansat egne samordnere. I denne beregning indgår uddannelse af samordnere derfor ikke.

Uddannelse af informatører. Informatører er ofte faglige eksperter. De modtager sjældent decideret uddannelse i Familierådslagning.

Drift af indsatsen

Medarbejdernes tidsforbrug og lønniveau

Initiativtagere: Initiativtageren bruger tid på en indledende samtale med familien og barnet, hvor de spørgsmål, som skal behandles på rådslagningen, formuleres. Initiativtageren er til stede (i et tilstødende lokale) under selve rådslagningen. Den første rådslagning varer typisk op til 5 timer. Der er typisk 2 opfølgende rådslagninger à 2-3 timers varighed, hvor initiativtageren ligeledes er til rådighed. Efter rådslagningen bruges tid på effektivering af rådslagningens beslutninger. Det kan fx være journalføring, bestilling af buskort og planlægge opfølgende rådslagninger med samordneren. Tidsforbruget til dette varierer meget fra gang til gang og medregnes derfor ikke i beregningen. Initiativtagere er typisk socialrådgivere. I beregningen forudsættes, at initiativtageren lønnes som socialrådgiver efter KLS standardsatser.

Samordnere: Samordneren bruger ca. 23 timer (og max 25) til at planlægge og gennemføre den første rådslagning. Til opfølgende rådslagninger bruges ca. 10 timer. Samordnere får mellem 250 og 600 kr. i timen. Ifølge seminarer.dk er gennemsnitstimelønnen i 2016 350 kr.

Informatører: Informatører er ofte til stede ca. ½ time under rådslagningen. Derudover bruger de tid på forberedelse og transport. Det antages, at informatøren

lønnes som en psykolog efter KLs standardsatser. På den måde undervurderes omkostningerne ikke. Man betaler typisk ikke for at få en informatør til at komme og holde oplæg, men der medregnes alligevel tidsforbruget til informatøren for at afspejle værdien af den alternative anvendelse af vedkommendes tid.

Tillæg for rådighed uden for almindelig arbejdstid og kørselsgodtgørelse

Rådslagningerne foregår oftest uden for normal arbejdstid. Beregningen baseres på, at initiativtagere får 50% af deres løn i tillæg ved arbejde uden for normal arbejdstid.

Samordnere får kørselsgodtgørelse. Det er i scenariet, som er baseret på Esbjerg kommune, antaget, at samordnerne får en kørselsgodtgørelse svarende til ca. 2700 kr. pr. rådslagningsmøde (det svarer til at de kører ca. 250 km i forbindelse med hver rådslagningsmøde, og at de får kørselsgodtgørelse efter standardsatsen for offentlige medarbejdere). Initiativtagere får oftest ikke kørselsgodtgørelse, da rådslagningerne finder sted i nærheden af deres arbejdsplads.

Øvrige omkostninger

Det anbefales, at rådslagningerne finder sted på neutral grund, fx i et forsamlingshus, beboerhus e.l. Typisk er det muligt at låne gratis lokaler, og dette er antaget i beregningen, men hvis ikke kan man regne med en pris for leje på ca. 500-1000 kr. pr. rådslagningsmøde.

Da en rådslagningsmøde kan vare op til 5 timer, er der forplejning til deltagerne undervejs. Det vil typisk være barnet, der bestemmer menuen, og samordneren sørger for det praktiske. Prisen beløber sig til ca. 110 kr. pr. person. Der deltager alt fra 3 til 26 personer på en rådslagningsmøde, dog typisk 12-14.

I nogle kommuner kompenseres man netværket for de rejseomkostninger, der er forbundet med at komme til rådslagningsmødet. Nogle kompenseres også for tabt arbejdsfortjeneste, hvis man vurderer, at personen er meget vigtig for en succesfuld rådslagningsmøde. Da dette varierer meget mellem kommuner, er det ikke medregnet i omkostningsvurderingen.

Der kan være behov for tolkebistand, både til selve rådslagningsmødet men også i samordnerens planlægningsfase. Behovet og dermed omkostningen vil variere betydeligt fra kommune til kommune og er derfor ikke medregnet. Ifølge Justitsministeriet aflønnes statsautoriserede tolke med ca. 1100 kr. i timen efter kl. 17

(<http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Ministeriet/Vejledende%20retningslinjer%20for%20honorering%20af%20tolke.pdf>).

Der er en årlig nordisk konference om familierådslagningsmødet. Deltagergebyret er 3000 kr. + transportomkostninger. Deltagelse er frivillig, og vi har derfor ikke medregnet konferencen i omkostningsvurderingen.

Tilskud

I forbindelse med sats15-projektet, hvor netværksinddragende metoder udbredes, vil deltagende kommuner få betalt uddannelsesforløbet af Socialstyrelsen. Tilsvarende gælder kommuner, som deltager på ordinær vis i ét af de praksiskurser, som udbydes via Børnekataloget.

Resultater

Her præsenteres resultaterne baseret på ovenstående input og antagelser. Scenariet bag beregningen ses i tabel 1. Et gennemført deltagerforløb består jf. scenariespecifikationen af 3 rådslagninger samt tilknyttede aktiviteter. Priser er opgjort i 2015-priser.

Tabel 1: Specifikation af scenariet bag beregningen

Antal driftsår	4
Antal gennemførte deltagerforløb pr. år	40

Det samlede kvantitative omkostningsestimat ses i tabel 2.

Tabel 2: Kvantitativt omkostningsestimat

Omkostning	Samlet	Kommune	Stat
Omkostninger, pr. gennemført deltagerforløb	45.517	43.451	2.067

I tabel 3 ses en opgørelse over den samlede omkostningsvurdering pr. gennemført forløb – dvs. både det kvantitative omkostningsestimat og de ikke-kvantificerede omkostninger.

Tabel 3: Samlet overblik over omkostningerne

Omkostningselement	Kvantitativt omkostningsestimat, pr. gennemført deltagerforløb	Ikke-kvantificerede omkostninger
Forberedelse	118	
Uddannelse	10.298	
Drift af indsatsen	30.811	Effektivering af netværkets beslutninger
Investeringer	0	
Øvrige omkostninger	4.290	Årlig nordisk konference Leje af lokale Tolkebistand
Tilskud*	0	
<i>I alt</i>	<i>45.517</i>	

*Socialstyrelsens tilskud er indregnet i uddannelsesomkostningerne.

Følsomhedsanalyse

Resultaterne beskrevet ovenfor er afhængige af de antagelser, som er valgt i scenariespecifikationen. Nedenstående tabeller viser beregninger hvis det 1) antages, at der er udgifter til lokaleleje (tabel 4) og 2) antages, at der er behov for tolkebistand i 21 timer (10 timer til at hjælpe samordneren i forberedelsen af rådslagningerne samt 11 timer ifm. selve rådslagningerne) i 50% af forløbene (tabel 5).

Tabel 4 Fejl! Intet bogmærkenavn opgivet.: **Følsomhedsanalyse**

Omkostning	Lokaleleje 1000 kr. pr. rådslagning
Omkostninger, pr. gennemført deltagerforløb	48.517

Tabel 5 Fejl! Intet bogmærkenavn opgivet.: **Følsomhedsanalyse**

Omkostning	Tolkebistand i 50% af forløbene
Omkostninger, pr. gennemført deltagerforløb	57.067

Bilag A: Modellen for omkostningsvurderinger

Socialstyrelsens model for omkostningsvurderinger baserer sig på følgende principper:

Budgetøkonomisk opgørelse

Omkostningsvurderingens fokus er på de faktiske udgifter forbundet med opstart og drift af en given indsats eller metode, dvs. der er tale om en budgetøkonomisk opgørelse. Det betyder bl.a., at omkostningerne opgøres ekskl. moms, i det omfang den pågældende aktør er fritaget for betaling heraf, hvilket normalt gør sig gældende for offentlige myndigheder. Udgifterne opdeles på de centrale aktører - typisk kommunen og de øvrige offentlige kasser.

Den budgetøkonomiske opgørelse adskiller sig fra den velfærdsøkonomiske tilgang, som opgør og værdisætter al ressourceforbrug forbundet med indsatsen i pengeenheder (eksempelvis anvendelse af private borgeres tid). For uddybning heraf henvises til Socialstyrelsens brugervejledning for samfundsøkonomiske evalueringer².

Scenarieberegning

Beregningen foretages for et eller flere specificerede scenarier, hvor der bl.a. indgår antagelser om indsatsens omfang og varighed. Disse antagelser er afgørende for omkostningsestimatet. Jo større en del af omkostningerne der er faste, dvs. er uafhængige af antal driftsår for indsatsen og/eller omfanget af indsatsen, jo mere vil omkostningsestimatet variere som følge af det opstillede scenarie. I de tilfælde, hvor mange omkostninger er faste, vil det være hensigtsmæssigt at opstille flere scenarier, så man får et spænd for omkostningerne.

Bruttoomkostninger

Vi estimerer bruttoomkostningerne ved indsatsen. Dvs. at vi ikke modregner de besparelser, der følger af et eventuelt bortfald af en eksisterende indsats overfor målgruppen.

Faste priser

Alle omkostninger opgøres i faste priser for det aktuelle prisår.

Omkostninger per deltagerforløb baseret på nettonutidsberegning

Resultatet opgøres som *omkostninger pr igangsat og pr. gennemført deltagerforløb*. Disse er estimeret på baggrund af de samlede omkostninger opgjort som nettonutidsværdien (NNV) over driftsperioden.

I beregningen af NNV anvender vi en diskonteringsrate på 4 pct.

² <http://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/socialstyrelsens-viden/samfundsokonomisk-evaluering-pa-socialområdet-brugervejledning.pdf>

Opstartsomkostninger

Vi beregner også opstartsomkostningerne. Opstartsomkostninger omfatter omkostninger til de aktiviteter, der skal gennemføres, inden driften af indsatsen kan gå i gang.

Restværdi af investeringer

Som udgangspunkt medregner vi restværdi af investeringer, der evt. ikke er afskrevet ved driftsperiodens udløb. Hvis der fx foretages en investering ved opstart på 100 kr. med en levetid på 10 år, vil omkostningerne i et treårigt projekt beløbe sig til 30 kr. hvis man ser bort fra diskonteringsraten. Såfremt der ikke er medregnet restværdi, har vi angivet dette under beskrivelsen af den pågældende investering.

Overhead

For nogle omkostningselementer kan der være dele af ressourceforbruget, der ikke fanges med det anvendte prisestimat. I de tilfælde tilføjer vi et overhead på omkostningen. Dette gælder bl.a. for omkostninger til medarbejdere. Her bruger vi lønudgifterne som prisestimat og medregner et overhead for de øvrige omkostninger til medarbejdere (f.eks. udgifter til medarbejderadministration, kontorplads, IT mv).

Enhedspriser og centrale parametre

Omkostningsvurderingen er baseret på en række enhedspriser og centrale parametre, der er generelle i den forstand, at de kan gå på tværs af indsatser. Disse omfatter:

- Diskonteringsrate (4 pct.)
- Standard overhead (20 pct.)
- Deflator (forbrugerprisindekset)
- Timenorm for offentligt ansatte (1.418 timer)
- Lønninger for offentligt ansatte: (Kommunernes og Regionernes Løndatakontor)
- Estimat for rejseomkostninger og dagpenge ved overnatning indenlands og udenlands
- Satser for hoteldispendation ved overnatning indenlands og udenlands
- Estimat for udgifter til teknisk udstyr.